

Sosialismi ja militarismi.

MAANPUOLUSTUKSESTA

Aselliset varustukset mantereella ja merellä käytävän sodan varalle ovat viime aikoina käyneet kerrassaan suuremmoisiksi. Kaikki valtiot kilpailevat tässä suhteessa keskenänsä: kun toinen on enentänyt sota-voimansa, katsovat muutkin välttämättömäksi ryhtyä samanlaisiin keinoihin, ja eri maitten sotajoukot ja laivastot kasvavat sen takia vuosi vuodelta yhä suuremmiksi. Tieto tuopi yhä uusia keksinnöitä ja soveltuvissa osissa nämä pannaan sodankäynninkin alalla käytäntöön: kun joku valtio on varustanut sotajoukkonsa esim. uusilla ampumakoneilla, eivät entiset kelpaa muissakaan valtioissa, koska nämä siten ovat joutuneet takapajulle ja vanhentuneelle kannalle s. o. heikompaan asemaan. On aivan niinkuin olisi kysymys suuremman onnen ja onnellisuuden hankkimisesta ihmiskunnalle.

Todistukseksi siitä, miten suuressa määrässä sotavoimat ovat kasvaneet parissa kolmessa vuosikymmenessä, mainittakoon vaan Saksan seisova sotajoukko. Tämä oli 1872 350,000 miestä, 1875 401,659, 1881 427,274, 1887 468,400, 1890 486,983, 1893 557,093. Väestön luku on vv. 1872—1893 kasvanut 25% mutta sotajoukko 50%!! Saksan laivasto on kasvanut vastaavassa suhteessa, varsinkin vuodesta 1888.

Samoin ovat keksinnöt nopeasti seuranneet toisiansa. 1864 ja 1866 vuosien sodissa nähtiin selvästi, että takaaladattavat pyssyt ehdottomasti voittavat edestä ladattavat, ja Ranska hankki kohta tämmöiset kiväärit, vieläpä paremmat kuin entiset (Chassepot); sitten on kilpailu eri maitten kesken yhä jatkunut.

On huomioon otettava, että melkein kaikissa Euroopan maissa (ei kuitenkaan Englannissa) yleinen asevelvollisuus on päässyt vallalle ja niinkään seisovat sotajoukot s. o. joukot, jotka rauhan aikana eivät toimita liikojia, vaan etupäässä seisovat valmiina joko hyökkäämään johonkin tahi torjumaan tehtyjä hyökkäyksiä.

Syystä voidaan kysyä, minkä tähden ylläpidetään noita mahdottoman suuria seisovia sotajoukkoja, eikö olisi paljon parempi, jos niitä vähennettäisiin melkoisesti tahi tykkänään poistettaisiin? Kolmesta syystä sanotaan niitä muka välttämättömästi tarvittavan. Ensiksi joka maan ja kansan oman itsenäisyyden turvaamiseksi. Tässä väitteessä ei ole mitään perää. Jokainen kansalainen on tosiaan velvollinen puolustamaan isänmaatansa ulkonaisia vihollisia vastaan, mutta tämä voi, kuten kohta saamme nähdä, tapahtua paljon paremmalla tavalla kuin suurten seisovien sotajoukkojen kautta. Toiseksi tarvitaan seisovia joukkoja ja valmiita laivoja markkinapaikkojen hankkimiseksi liiallisille tavartuotteille, joita ei saa menemään kaupaksi omassa maassa. Mutta tähänkään tarkoitukseen ei noita aina valmiita, suuria sotajoukkoja ja laivoja kaivata, jos tuotanto järjestetään toiselle, paljon paremmalle kannalle. Nykyään uhkaa sota tosin enimmäkseen siitä syystä, että tuotanto yleensä on aivan nurinkurisella kannalla. Kolmanneksi tarvitaan seisovia joukkoja, sanotaan, n. k. "sisällisiä vihollisia" eli niitä vastaan, jotka eivät toimi hallituksen mielen mukaan.*) Mutta nykyinen valtiotiede aivan yleisesti väittää ja osoittaa, että hallitus on kansaa varten, eikä kansa hallitusta varten ja "sisäiset viholliset" häviävät itsestensä, jos hallitus järjestää toimintansa kansan tahdon mukaan. "Sisällisiä vihollisiakin varten" siis ei tarvita seisovia suuria sotavoimia.

Mutta juuri kansan sisällisen kehityksen suhteen tulevat nuo mahtavat seisovat sotajoukot sangen rasit-

*) Tästä huomauttavat jo Ranskan suuret älynlekat, Voltaire ja Rousseau.

taviksi ja ehkäiseviksi. Ensiksi ne toisinaan voivat itsekkään hallituksen ja vallanpitäjien käytyreinä tukahuttaa kaikki vapaudenharrastukset ja lamauttaa kansan pyrkimistä eteenpäin eri aloilla, lyhyesti sanoen, muuttua itsekkäisyyden ja itsekästen pyrintöjen välikappaleiksi, varsinkin jos nämä, kuten usein, purjehtivat vale-isänmaallisuuden lipun alla. On tosiaan useammassa maissa nähty, että seisovat sotajoukot ovat synnyttäneet juovan — hyvinkin syvän — sotilasten ja siviilimiesten välille, että jo univormun kantaminen, ”jonka kansa verollansa maksaa”, ikäänkuin oikeuttaa muun kansan ylenkatsomiseen ja että tällainen henkilö on jossakin etuoikeutetussa asemassa, melkein lakien, ainakin muutamien, ulkopuolella; muistettakoon vaan esim. vive l’armée’n (”eläköön sotajoukko”) huutajia Ranskassa! Tällaiselle on sotajoukko melkein sama kuin isänmaa, kansa on yhtä kuin hallitsevat kansaluokat ja varsinainen kansa on vaan luotu tottelemaan. Kun huudetaan: ”eläköön isänmaa”, ei se suinkaan silloin tarkoita varsinaista kansaa, vaan hallitsevia kansaluokkia ja niiden etuja. Jokainen ymmärtäväinen näkee selvästi, että esim. Ranskan ”isänmaanliitto” työskentelee täydellisesti tässä hengessä. Ja tällaiset ”isänmaanystävät” ovat myös sangen kärkeäitä sotajoukon avulla sulattamaan itseensä toisia kansakuntia riistäen heiltä väkivaltaisesti heidän oikeutensa ja lakinsa.

Seisovat sotajoukot eroittavat siis kansan kahteen osaan: aseelliseen ja aseettomaan joukkoon, hallitseviin ja totteleviin, vaikka tietysti sotaherratkin ovat kansansa palvelijoita, niinkuin kaikki virkamiehet — juopa on tosiaan niin suuri, että virasta eronnut siviilisäättyyn siirtynyt sotilas hyvin usein joutuu entisten sotatoveriensä halveksittavaksi. Ja tämän juovan laajentaminen on usein hyvinkin tahallista. Entisen siviilimiehen veroittamiseksi varsinaisesta kansasta pysytetään häntä sotapalveluksessa useampia vuosia kuin mitä oikeastaan tarvittaisiin — kaksivuotinen palvelus pidetään nyt ul-

komailla *aivan yleisesti* riittävänä. "Kaupungin sivistävistä vaikutuksista pidetään sotamies kasarmissa huolellisesti erillään; ei mikään voisi olla pahempaa kuin jos hän tästä saisi sieluunsa jotakin. Kapakka ja porttola ovat ainoat "sopivat" olopaikat isänmaanpuolustajalle hänen vapaina hetkinään . . . ja tulokset, jotka hän viepi kaupungista maalle, ovat kasarmin käytöstapa ja — paha tauti." Olkoonpa näissä sanoissa liottelua, paljon totta niissä myöskin ehdottomasti on! Ja totta on niinkään, että suurin osa seisovan sotajoukon harjoitusajasta kuluu toimiin, jotka kuolettavat sekä esimiesten että miehistön sielua eivätkä ole miksikään hyödyksi. Niin esim. suuri osa n. s. paraatimarsseista ja koruliikkeistä, joilla ei ole mitään merkitystä nykyajan sodassa.

Mutta kaikkein pahin seuraus seisovista sotajoukoista on se, että ne nielevät suunnattomia summia. Enempi osa valtioitten tuloista menee yleensä sotatarpeisiin. Ettei pieniä summia ole kysymyksessä, näyttävät meille esim. Saksan sotamenot. Viime saksalaisranskalaissodan perästä, v. 1872—1898, tekevät ne yhteensä yli 20,000,000,000 Smkkaa. *Yhdessä ainoassa* vuodessa (1896) olivat Ranskassa menot sotatarpeita varten noin 900 miljoonaa, Venäjän yli 1,000 milj., Italian 368 milj., Itävallan noin 450 milj. ja Englannin lähes 1,000 milj. Smkaa. Ja menot lisääntyvät sikäli mitä monivuotisempi sotapalvelus on. Ja selvää on, että, kun näin hirvittäviä summia menee sotamenoihin, sangen vähän jääpi muihin tarpeisiin, jotka tarkoittavat kansojen jalostuttamista ja aineellisen tilan kohottamista. Useimmissa maissa löytyy suuria nevoja ja loppumattomia soita, jotka olisivat viljelykselle kuivattavat; siten saisi joukko kansalaisia, varsinkin irtain ja työtön väestö toimeentulonsa; kulkuneuvoverkko olisi laajennettava, kaikenmoisia kouluja olisi perustettava ja yleensä kansan henkistä kehitystä edistettävä — mutta valtion varat eivät riitä, kun sotakuorma on niin painava. Ja kuka nämä oikeastaan maksaa, kuka pää-

siallisesti sotapalveluksen suorittaa nykyisissä sotajoukoissa? Alemmat kansalaiset, työmiehet, ruumiillista työtä tekevät kansalaiset. He saavat kantaa sotapalveluksen raskaimman kuorman, he maksavat menot suuremmaksi osaksi välillisten verojen kautta ja juuri sen takia ylemmät kansalaiset useimmissa maissa eivät liioin arastele sotarasitusten lisäämistä. Sillä jos sotaverot menisivät ylemmien kansaluokkien taskuista, niin ei hallitus tahi eduskunta, jossa varakkaimmilla vielä on enemmistö, olisi niin valmis uusia lisäyksiä tekemään. Mitenkä isänmaallisuus monasti yläluokissa on keinotekoista, näyttää sangen selvästi se tosiasia, että kun suurempi sotalaiva erittäin edullisilla ehdoilla oli ostettava suuren ranskalais-saksalaissodan syttyessä, eivät Saksan rahamiehet siihen uhranneet juuri mitään, ennenkuin ensimmäiset voitot olivat ranskalaisilta saadut.

Mutta jonkunlainen lohdutus kaikessa tässä on se, että sota nykyaikana käy yhä mahdottomammaksi. Tähän on varsinkin kaksi syytä. Nykyinen sota tuhoaa vielä suuremmassa määrässä kuin ennen kaiken kaupan ja teollisuuden, aikaansaapi siten "kalliin ajan" ja täydellisen mullistuksen kaikissa taloudellisissa oloissa. Ja tämmöistä eivät kansat enää siedä, tyytymättömyys kasvaa monasti uhkaavaksi, jos sota ei koko kansan käsitöksen mukaan ole välttämätön s. o. pääasiallisesti puolustussota. *Ja hallitukset eivät voi sen takia ryhtyä kevytmieliseen sotaan, ettei tiedetä, eikö sisällinen tyytymättömyys puhkea ilmiliekkiin juuri kun seistään ulkomaista vihollista vastaan, se tyytymättömyys, joka monessa maassa jo kauan on kytenyt ja jonka poistamiseksi parannusten toimeenpanemisella usein hyvin vähän on tehty.* Silloin voisi itse hallituskin mennä kumoon. Ja vielä arveluttavampi asia on se, että sotajoukot tietysti ovat muodostettavat pääasiallisesti kansan alemmista kerroksista, että nämä yhä enemmän saavat valitusta ja oppia eivätkä enää mielellään tahdo mennä toisia ihmisiä tappamaan tahi näiden tapettaviksi. Kaikkein vähimmin he tahtovat käydä noitten n. s. "sisällis-

ten vihollisten” kimppuun, ehkä paljoa enemmän kuin ennen katsovat he näitä veljikkeeseen ja sisarikseen. Jos tyytymättömät ainekset nousevat julkiseen toimintaan ulkonaisen sodan aikana, niin eivät sotajoukot enää ole luotettavia näitä “sisällisiä vihollisia” vastaan. Kun esim. neljäs osa Saksan sotajoukosta on samaa mieltä kuin sosiaalidemokraatit, niin ei ole hallituksen helppo käyttää sotajoukkoja viimeainittuja vastaan, jos sota syttyy sekä “ulkona” että “sisällä”. Useammissa maissa, etupäässä Englannissa, mutta hyvin suuressä määrässä Saksassakin, vieläpä esim. Venäjällä siirtyy yhä suurempi osa maata viljelevän kansan joukosta teollisuudenharjoittajien riviin, ja tämä on sama kuin mielipiteitten muutos sotajoukossakin, sekä yhä enemmän sotamiehiä tulee tehdastyöväestön keskuudesta. Ja maalaisväestöönkin tunkevat uudet aatteet yhä suuremmassa määrässä tavalla tai toisella.

Sota käy tulevaisuudessa melkein mahdottomaksi toisestakin syystä. Keksinnöt sotatekniikan ja sotatieteen alalla edistyvät rivakasti ja melkein joka päivä tuo uusia keksinnöitä. Viiden millimetrin kivääri tappaa jo 4,000 metrin s. o. 4:n kilometrin välimatkan päässä, johon entiset pyssyt eivät kantaneetkaan, 800 metrin päässä tuho se hyökkääjän tykkänään, sillä nykyiset kiväärit ampuvat paljoa nopeammin ja varmemmin kuin ennen. Ratsuväki on käynyt melkein tarpeettomaksi, koska satutusala siinä on liian suuri: jalkaväenkin täytyy vastedes samasta syystä edetä enemmän ryömien eli kyyryselkäisenä kyykistellen, kuin pystysuorassa asemassa kulkiessa; kiiltävät univormut tekevät aseman vielä vaarallisemmaksi, koska sen avulla vihollinen huomataan jo melkoisen matkan päässä; sotajoukon täytyy kartaaksensa varmaa kuolemaa hajaantua pieniin parviin, joten rohkeimmankin luottamus yksinäisyyden tunteen vaikutuksesta katoaa ja silloin on joukkojen ohjaaminen sangen vaikea — vaikea on jo siitäkin syystä, että nykyiset valtiot vievät sotatantereelle suunnattomia joukkoja: suurvallat asettavat yhteensä noin 13—14

milj. sotamiestä! Torpeedot, ilmatorpeedot ja torpeehävittäjät tekevät merellä yhtä paljon tuhoa. Ja tähän ovat sitte vielä laskettavat uudenaikaiset kanuunat, mitraljöösit ja muut suuret hävityskoneet.

Hävitys tulee nykyisissä sodissa — etupäässä suurvaltojen kesken — olemaan niin suunnaton, että syystä voi kysyä: kuka pitää huolta haavoitetuista ja kuka hautaa kaikki kuolleet? Mistä saadaan muonavaroja näille äärettömille laumoille? Ja vihdoin "jos sota syttyy, ei yksikään asekuntoinen mies voi jäädä kotiin" — näin on sanonut Saksan valtiokansleri, kreivi von Caprivi, joka oikeastaan oli sotilas.

Kaikki nämä seikat — ja lisäksi on vielä otettava savuton ruuti — tekevät sodat tulevaisuudessa yhä mahdottomammiksi. Puolustussota tulee olemaan ainoa mahdollinen muoto nykyisellä järjestelmällä, mutta ellei hyökkääjää ole, ei tietysti puolustustakaan tarvita. Tämä ei ole niin ymmärrettävä, ettei mihinkään puolustustoi-miin tarvitsisi ryhtyä; se tahtoo vaan sanoa, että nykyisen järjestelmä on elänyt aikansa ja on muutettava toiseen. Tietysti olisi kaikkein suotavinta, jos sotia ei yhtään olisi, jos suuren filosofin Kantin uneksima ikui-nen rauha voisi heti toteutua ja kaikki riidat kansojen-kin kesken ratkaistaisiin tuomioistuimen eli sovinto-oikeuden avulla. Että tämä on mahdollista jo meidänkin aikoinamme, näyttää selvästi Englannin Venezueelan riidan ratkaisu tällä tavalla v. 1895. Mutta vaikka me pyrimmekin siihen innokkaasti ja pontevasti ja vaikka me sinne epäilemättä pääsemmekin, arvelee Kautsky kuitenkin aivan oikein, että "kansojen alistuminen sovinto-oikeuden alle edellyttää semmoista asiain tilaa, jossa kaikki tärkeät kansainväliset riitakysymykset jo ovat ratkaistut, täydellisen sopusointuista tilaa kansojen kesken kaikissa elinkysymyksissä, niin että riitoja voisi syntyä ainoastaan pienemmistä asioista, joiden takia ei kukaan uskaltaisi ryhtyä sotaan".

Jos siis seisovat sotajoukot ovat poistettavat — ja tämä on välttämätöntä, ellei tahdota syöstä kansoja

taloudelliseen perikatoon —; jos sovintojärjestelmä niinkään vielä on mahdoton toteuttaa suuremmassa määrässä — silloin on jällellä vaan yksi järjestelmä, nim. niin sanottu miliisilaitos s. o. koko kansa on kyllä velvollinen tarvittaessa puolustamaan isänmaataan hyökkäävää vihollista vastaan, mutta riittävää harjoitusta joka mies hankkij vussin, suhteellisesti vähäisen ajan kuluessa, kuulumatta mihinkään seisovaan sotajoukkoon ja siirtyen tämän ajan lopussa tavallisiin askareisiin.*) Toisin sanoen: jokainen sotakuntoinen mies on samalla sotilas ja kansalainen, mutta etupäässä kansalainen, joka vaan on sotilas, mikäli isänmaan puolustus sitä vaatii. Miliisijärjestelmä on ikäänkuin joku "reservilaitos". Samoin kuin reservistit, jos niitä hyvin harjoitetaan, voivat suhteellisesti vähässä ajassa oppia tarpeelliset temput, samoin oppii miliisikin, mitä se tarvitsee, jotenkin lyhyen ajan kuluessa; sillä aina on muistaminen, — minkä kokemus oikeaksi todistaa — että pääasiassa sodankäyntiä opitaan *käytännöllisesti* sotatantereella eikä paraatimarsseilla, jotka ovat yhtä joutavia kuin nykyinen sotilaselämä yleensä monessa suhteessa. Ricciotti Garibaldi, joka kreikkalais-turkkilaisessa sodassa Damokon luona vapaaehtoisten etunenässä taisteli niin loistavasti, vastasi sattuvasti, ehkä hiukan liioittelemalla, kysymyksen, mitenkä hänen joukkonsa niin kohta oli oppinut sillä tavalla taistelemaan: "Pari käsitemppua, jotka ovat tarpeen, oppii parissa tunnissa. Kaikki muu on lorua, suurten herrojen loistoleikkittelyä, sodassa aivan arvontonta". Se, mikä vaikuttaa taistelun tulokseen, mikäli se nimittäin ihmisistä riippuu, on kunnollinen johto ja se sisällinen vakaumus, joka aina miliisiä elähyttää, että se taistelee jonkun aatteen puolesta. Tämä siveellinen vaikutin on äärettömän tärkeä: semmoiset suuret sotapäälliköt kuin Napoleon ja Blüsher ovat sen takia miliisille antaneet täyden tunnustuksensa. Samoin on tuon niin suuresti kehitun sotakurin laita, joka muka vaan

*) Jo Rousseau lausui: "Jokalsen kansalaisen tulee olla sotilaana velvollisuuden pakosta, mutta ei kenenkään tule olla ammattisotilaana."

seisovissa joukoissa saadaan kyllin tehokkaaksi. Kun seisotaan sotatantereella vihollista vastaan, ymmärtää jokainen, että johtajan totteleminen on aivan välttämätöntä, ellei ehdottomasti tahdo syöstä kaikkia perikatoon — edellytys on silloin tosiaan, että on kysymys miliisistä, joka aina hyvin tietää, mitä kunnia ja velvollisuus vaativat.

Miliisijärjestelmän hyvät puolet seisoviin sotajoukkoihin verrattuna ovat lyhyesti seuraavat. Kaikki ase-kuntoiset miehet saavat yhtäläisen riittävän sotilaallisen kasvatuksen, ilman että suuri joukko sullotaan kasarmiin viettämään suuressa määrässä henkeä kuolettavaa elämää. Lyhyempi harjotusaika sotapalveluksessa ei vaikuta niin rasittavasti varsinaisiin elinkeinoihin eikä siis vaadi niin suuria taloudellisia uhrauksia kansalta samalla kuin sotakustannukset muutenkin vähentyvät.*) Ja koska miliisijärjestelmä harjoittaa *kaikki* kansalaiset ja tekee ne ketteriksi ja voimakkaiksi, on tästä arvaamaton hyöty *koko* kansan kehitykselle. Sitäpaitsi vaatii miliisijärjestelmä voimistelun, turnaamisen ja miekkailun ynnä kaikenmoisen urheilun kehittämistä kouluissa, ampumaseurojen perustamista — Sveitsissä on niitä 3,000 ja näissä yhteensä 160,000 jäsentä — sekä muuta samanlaista, joka on omiansa terveyttä ja reippautta edistämään jo ennen kuin astuu sotapalvelukseen. Miliisille voi tietysti tehdä harjoitusajan paljokaus-
kemmaksi, koska se ei niele niin paljon varoja kuin seisovat joukot ja sotamies tekee tehtävänsä halukkaampana ja innokkaampana s. o. paremmin ja tunnollisemmin. Luonnollisesti tulevat silloin vähentymään kaikenlaiset "sotakurin" vaatimat pikkumaiset rangais-
tukset, karkaukset ja itsemurhat niinikään, jotka suuresti johtuvat joutenolosta, ikävyydestä ja niiden seurauksista. Hyökkäyssodat eivät liioin tule kysymykseen ja valtioketkauksia ei enää voi tapahtua; sillä koko kansa on aseissa.

*) Tätä otaksumaa vastaan on tehty vastaväitteitä; mutta varma on, että aikaa voittaen miliisijärjestelmän kustannukset vähenevät, varsinkin kun työväen vaikutusvalta samalla kasvaa.

Miliiisijärjestelmä on jo useasti näyttäytynyt sangen tehokkaaksi varsinaisen ammattisotilas-järjestelmän rinnalla. Puhumattakaan keskiajasta, ovat miliiisit Cromwell'in johdolla Englannissa ja Amerikan suuressa vapaussodassa, Ranskan vallankumouksen miliiisijoukot mainioine päällikköineen, miliiisi Venäjällä (esim. Boridionon tappelussa) ja Unkarin vapaussodassa Görgey'n johdolla sekä vihdoin Gambettan ja Freycinetin vapaaehtoiset v. 1871 — kaikki tehneet ihmeitä ja nykyinen sotatiede on niiltä ja niiden toiminnasta oppinut suunnattoman paljon. Semmoiset suuret sotaherrat kuin *Cromwell, Blake, Moreau, Hoche, Massena, Jourdan, Soult, Görgey* olivat joko siviilimiehiä tahi tavallisia sotamiehiä, kun he ryhtyivät armeijoita tahi laivastoja johtamaan. "Suurinkin sotapäällikkö mikä milloinkaan on elänyt," Napoleon, oli silloisten sotaherrojen mielestä alussa melkein kelpaamaton sotalämäään ja niin kyllästynyt kasarmin kuolettavaan ilmaan, että ajatteli itsemurhaa. Miliiisijoukkojen etunenässä hän kuitenkin sitten kohosi maailman etevimmäksi sotaneroksi. Ja miliiisijärjestelmän paraimmista puolista on epäilemättä yksi sekin, että siinä aina kykenevin pääsee etusijaan, — mikä tavallisesti sotilaallisessa ammattijärjestelmässä ei suinkaan aina ole asianlaita — hyvin usein päinvastoin.

Nykyään löytyy Euroopassa yksi valtioyhdistys, jossa varsinainen miliiisijärjestelmä on käytännössä, nim. Sveitsi. Siellä ei ole seisovaa sotajoukkoa ensinkään. Aseharjotukset ovat kouluissa vielä vapaaehtoisia 10—15 vuotisille. 20 vuodesta on sveitsiläinen asevelvollinen, ensimmäinen harjotusaika kestää 47—82 päivää ja sitten on vuosittain tahi joka toinen vuosi lyhempi kertaamisaika (noin 10 p.). Pääasia on ampuminen, ja sveitsiläiset ovatkin tässä suhteessa erittäin taitavia. Jokainen sotapalveluksesta laskettu mies saapi pyssyn ja patroonia kotiin, jotta he voisivat astua taisteluun, jos tarvitaan. Sotamiehet ja aliupseerit voivat päästä upseereiksi, jos sotakoulusta hankkivat kelpaavaisuustodistuksen, ja virassa kohoaminen tapahtuu vaan an-

sion eikä iän mukaan, kuten laki tärkeemmin määrää. Upseereilla ei ole suuri palkka, sotamiehiä pidetään kai-kin puolin hyvin. Sveitsi asettaa 228,000 miestä paitsi nostoväkeä. — Sveitsin miliisi ei ole mahdoton parantaa, mutta se on kuitenkin asiantuntijoilta saanut mitä kau-niimmat kiitoslauseet: "Se tekee jokaisesta kansalaises-ta hyvän soturin eikä sen takia maa kadota yhtään kansalaista ja se riittää täydelleen suojelemaan maata ulkonaista hyökkäystä vastaan."*)

Tietysti ei tällöinen järjestelmä voi olla kaikille vallanpitäjille ja ammattisotilaille mieliksi. Moltke on sattuvasti lausunut: "Kiväärit ovat helposti jaetut, mutta vaikea on saada ne takaisin." Eihän semmoisen joukon kanssa voi ryhtyä hyökkäyssotaan eikä semmoisiin yri-tyksiin, joita ei kansa kokonaisuudessaan kannata. So-tilasvalta on miliisijärjestelmän kautta kadottanut mer-kityksensä ja valtansa. Ei silloin, kuten Zolan oikeus-jutusta tunnettu Paty du Clam teki, voi panna soti-lasta 14 päivän arestiin sen takia, että tämä oli väittä-nyt "olevan paremman, että älykkäisyys hallitsee kansaa kuin kanuuna." Eikä silloin sadatella sellaisia miehiä kuin Gambettaa ja Freycinetia, jotka pelastivat isänmaansa, muka sota-asioihin kelpaamattomiksi siviilimiehiksi sotakouluissa varsinaisesti kasvatettujen puo-lelta. "Miliisijärjestelmälle kuuluu tulevaisuus ja aino-astaan sille," väittää etevin sotakirjailija Bleibtreu. Sa-maa mieltä on Bebel. Saksan sotajoukon suuri uudistaja Scharnhorst on myöskin lausunut: "Vasta miliisin kautta on kansan sotainen henki herännyt ja on innokkaasti ru-vettu harrastamaan isänmaan itsenäisyyttä." ...Aino-astaan sen kautta että koko kansa varustetaan aseilla, muodostaa pienempi joukko vastapainon puolustusso-dassa suurempaa vastaan, joka käy valloitusotaa ja tekee hyökkäyksen. Leon Gambetta, Ranskan kuuluisa diktaattori, polki maasta 1,200,000 miestä, kun hänen isänmaansa oli suurimmassa hädässä ja pelasti sen niillä

*) Vielä helpompi on Austraalian uusi miliisijärjestelmä. "Se tarkoittaa vain parin iltatunnin uhraamista 2 tai 3 kertaa viikossa harjoituksiin. Emme vie nuorisoa kodista eikä muustakaan kasva-tuksesta."

perikadosta. Hän ei enään tahtonut käydä kansallista taistelua sotajoukolla, vaan kansallisella aineksella. "Koko kansan piti olla hänen sotajoukkonsa. Ainoastaan harvat kannattivat häntä, sillä tuskin kukaan uskoi menestyksen mahdollisuutta. Näistä harvoista ei suurin osa ollut koskaan sotilaana. Ja kuitenkin onnistui hänen toimeenpanna, mitä tahtoi." Näin lausuu eräs sotilas. Kansat ovat jo hereillä. "Joka tahtoo kukistaa kansojen ainoastaan näennäisesti luonteeseen asettuvan, todellisuudessa yhtä mittaa nousevan täys-ikäisyysliikkeen, on Xerxeen kaltainen, joka pieksi valtamerta: meri ei tunne iskuja vaan vierittää aaltojaan yhä eteenpäin." "Euroopan kansat, pitääkää vaari teidän pyhimmästä omaisuudestanne ja ymmärtäkää vihdoin, että korkein pyrintö ei ole sotilaana, vaan *ihmisenä* eläminen."

Nyky aika 1899.

Sosialismi ja raittius.

EHDOTON RAITTIUS JA SOSIALISMIN OPPI

Kaikista inhimillisen kehityksen selityksistä on materialistisen tahi oikeammin taloudellisen historiian tutkimuksen oppi aikaa voittaen saanut yhä enemmän kannatusta. Se selveni selvenemistään aikojen kuluessa — monen historioitsijan, esim. Augustin Thierry'n, teoksissa se jo enemmän tai vähemmän selvänä heijastaa — mutta sen varsinainen luoja, mikäli yleensä voi jonkun aatteen keksimisestä tai luomisesta puhua — aatteet kun melkein aina vähitellen kehittyvät ja kypsyvät — oli Kaarle Marx, sosialismin tieteellinen perustaja.

Materialistinen historian katsomus eli historiallinen materialismi on aivan toista kuin filosofinen materialismi. Filosoofinen materialismi käsittää ja tutkii